

EUROOPA NAABRUSPOLIITIKA:
SOTSIAALPROBLEEMID

ÕIGLUS LOEB

Euroopa naabruspoliitika

ec.europa.eu/world/enp

Euroopa Komisjon
Välissuhete
peadirektoraat
B – 1049 Brüssel
enp-info@ec.europa.eu

NF-30-08-042-ET-D

- ELi liikmesriigid
- ENP partnerriigid
- ELi liikmekandidaadid
- ELi potentsiaalsed liikmekandidaadid

Partnerid arengus

Imeilusate sinivalgete majadega Chefchaouen asub Maroko hingematvalt kaunis Rifi mäeahelikus. Ent see suhteliselt kõrvaline ja proovilepanev maastik esitab kohalikele kogukondadele suuri väljakutseid ning sealses maapiirkonnas on laialt levinud vaesus.

ELi toetusega viiakse elatusvahendite parandamiseks ellu ulatuslikku kava, mis hõlmab Chefchaoueni lähikonnas sadu ruutkilomeetreid. „Meie põhieesmärk on suurendada sissetulekuid ja säilitada loodusvarasid,“ selgitab algatust juhtiv Abdelsalam Chriqi.

Ühena paljudest samalaadsetest kavadest toetab programm Maghrebi piirkonnas tootlikumat säästvat põllumajandust, taasmetsastamist, loomakasvatust, infrastruktuuri, tervishoidu ja piirkonna looduspargi arendamist, laatu kohalike toodete müümiseks jms. „Kohaliku kogukonna osalus on meie tegevuse tähtis tugisammas,“ märgib Hassan Berhili, kes koordineerib selle valdkonna eri projektide juhtimist.

Koostöö viljad

Mohamed Bouqaydi on töökas väiketalunik. Sellel karmil mägisel pinnal kasvatab ta oliivi- ja jaanikaunapuid, peab mesilasi ja kitsi, et ots otsaga kokku tulla.

Bouqaydi juubeldab, sest Rifi Chefchaoueni piirkonnas on avatud uus tipptehnoloogiat rakendav kooperatiivne oliivipress. „Meil on ka traditsiooniline oma pere oliivipress, kuid eelistame kasutada kaasagset, sest see annab parema kvaliteediga õli, suuremas koguses ja vähema vaevaga,“ selgitab ta.

Traditsiooniliste meetodite kasutamisel on oliivide ja oliiviõli vahetegur 14%. Uue pressiga on see tõusnud 21 protsendini. Lisaks on saadav õli ühtlasem ja märksa väiksema happelisusega, mis tõstab selle kvaliteeti. Oma jaotusvõrgu loonud kooperatiivi abiga toob Bouqaydi õli praegu sisse 60% rohkem kui enne. „Kasutan seda lisisissetulekut oma perekonna elu parandamiseks,“ ütleb heameelest särav isa poega õlale patsutades.

ELi rahastatud kooperatiiv pakub põllumeestele ka põhjalikku valikut tugiteenuseid. „Teeme talunike seas selgitustööd, et oliiviõli headus sõltub ka õigetest maa-viljelusmeetoditest, nõuetekohasest säilitamisest ja transpordist,“ selgitab kooperatiivi juht Abdel-Rahman el-Khawaja. „Pakume neile neis valdkondades toetust ja koolitust.“ Pressil lõppes just esimene hooaeg, mille jooksul sai seda kasutada enamik kooperatiivi 70 liikmest ja 205 mitmeliikmest ning pressiti 40 tonni õli ligi 220 tonnist oliividest.

Tegevuse keskpunkt

Tänu sellele programmile on Chefchaouenist saanud ühistegevuse keskus. Siin on mesinike, kitsekarjaste, jänesepidajate jt kooperatiive. Üks mesinduskooperatiiv toodab aasta läbi erinevaid metsamee sorte. Aastajast olenevalt toituvad mesilased sidruni, eukalüpti, tüümiani või jaanikaunapuu õietolmust, andes niiviisi erineva maitsega mett.

„Mesitarude kolimine erinevatele metsaaladele ... on üks suuremaid uuendusi, mida see kooperatiiv on kasutusele võtnud. See on meil muutnud ka palju lihtsamaks materjalide ostmise, uute meetodite kasutuselevõtu ja toodangu turustamise,“ ütleb kooperatiivi liige Azhar el-Azzouzi. „Tegutsemahakkamisest möödunud kuue aastaga on meie toodang kümme korda suurenenud.“

Kitsekasvatuse on üks kohaliku majanduse tugisambaid. Aitamaks kitsekasvatajatel oma piimast võimalikult rohkem kasu saada, avati hiljuti kooperatiivi kitsejuustuvabrik.

„Lõime selle ühenduse kohalike loomakasvatajate osalusel,“ selgitab tehas juht Mohammed Boueissa. „Aitame talunikel ka oma kitsekasvatustehnoloogiat parandada ning kogemusi ja oskusteadmisi jagada.“

Moodne tehas ostab talunikelt kitsepiima turuhinnast kallimalt ja valmistab sellest pehmet ja laagerdunud juustu. Tehases rakendatakse kaasagseid hügieeni- ja kvaliteedikontrolli põhimõtteid. „Teeme analüüse kogu tootmisliini läbimise vältel,“ kirjeldab üks tehase noortest laborantidest Zeinab Rati. Ta on elevel, et tal õnnestus leida töökoht, tema esimene, mis vastab ta kvalifikatsioonile.

Maroko kitsejuustuturu põhjaliku uuringu järel turustab kooperatiiv nüüd oma juustusorte kõikjal üle riigi.

Enamik Euroopa Liidu kodanikke toetavad hiljutise uuringu andmeil tihedamat koostööd naaberriikidega. Arvatakse, et tihedamad sidemed tugevdaksid rahu ja demokraatiat.

Täpselt seda käsitlebki Euroopa naabruspoliitika (ENP). Aastatel 2003–2004 laienenud ELi ja meie naabrite lähendamise eesmärgil välja töötatud ENP käsitleb konkreetsete meetmete võtmist reformide toetamiseks ja heaolu suurendamiseks ning seega meie naabruses elavate inimeste igapäevaelu parandamiseks.

Niisiis kuidas see toimib? EL ja kõik ta naabrid lepivad kokku, kuidas sõlmida tihedamaid suhteid ja toetada reforme kolme- kuni viieaastase perioodi lõikes. Ühised kohustused sätestatakse niinimetatud tegevuskavades. Kaasajastamise ja reformide toetuseks pakub oskusteadmisi ja rahastamist (2007. aastast 2013. aastani peaaegu 12 miljardit eurot) Euroopa naabrus- ja partnerlusvahend (ENPI).

Ljudmilla Gvozdiik on elanud koos abikaasa ja perega põgenikekeskuses 1990. aastate algusest.

Parem ühiskond kõigile

Kõigil ühiskondadel tuleb lahendada vaesusest, hariduse puudumisest, marginaliseerumisest, haigustest jms tulenevaid probleeme. Põgenikud, sisepagulased, ebasoodsas olukorras lapsed, vaesunud maa- ja agulikogukonnad on kõik saanud kasu ELi toetusest.

Just nagu kodus

Lauldes populaarset laulu Tbilisist paistab Ketevan sarnasena paljude teiste õnnelike ja muretute 11-aastastega Gruusia pealinna. Ent Katie on veetnud kogu elu sisepagulaste majutuskeskuses.

Tema pere, sarnaselt veerandile miljonile etnilisele grusiinile, põgenes vägivalda eest, mis puhkes Abhaasia separatistlikus piirkonnas 1990. aastate alguses. Paljud tuhanded jätkavad elamist ümber kohandatud hotellides, haiglates ja isegi sõjaväebarakkides. Sõda 2008. aasta augustis on olukorda ainult halvendanud.

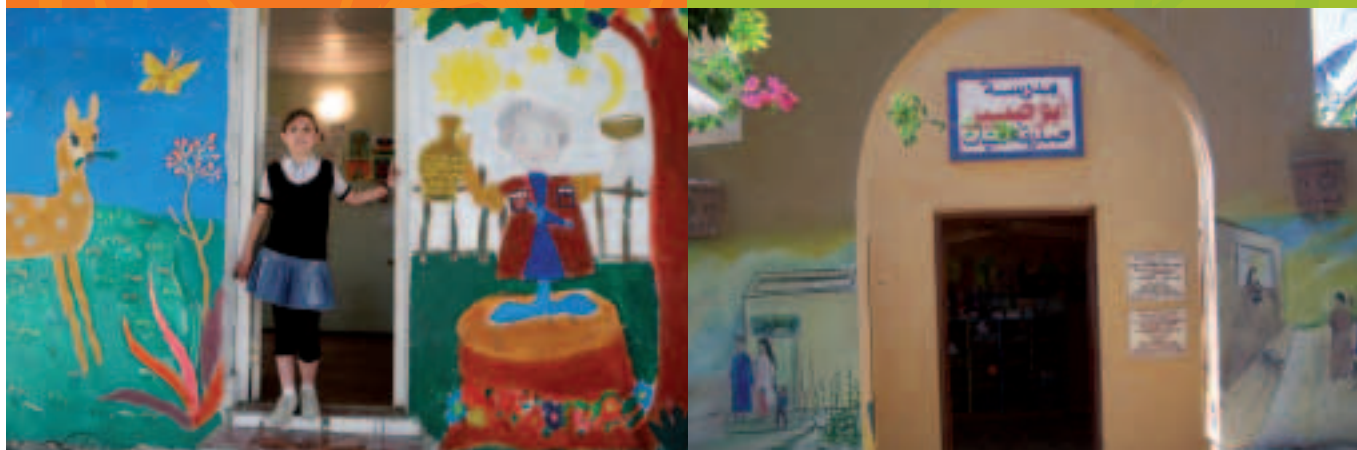
Tema vanemad Irma ja Merab on otsustanud mitte lasta sel takistada neid normaalset elu elamast. Nad on isegi muutnud ühe osa oma tagasihoidlikust majast klassitoaks, kus kohalikud lapsed saavad tegeleda klassivälise tegevusega, näiteks maalida, joonistada, laulda, tantsida ja kasutada arvutit.

„Lastele lihtsalt meeldib pärast kooli ja nädalavahetustel siia tulla,“ innustub Irma, kes tegutseb vabatahtliku õpetajana. Üks ELi toetusega programm aitas tal õppeklassi sisustada.

Juurte pinnasesse ajamine

Projekt annab võimalusi sisepagulastele ja aitab neil leida väärikat eluaset, pakkudes enda huvide eest seismiseks koolitust, teavet ja õigusabi, selgitab selle koordinaator Rikke Johannessen Taani pagulasnõukogust (DRC). See aitab eriti neid pagulasi, keda ähvardab väljatõstmise privatiseeritavatest hoonetest.

Nunu Sanaja – kes elab keskusel, mis asub haiglas, kus ta ühtlasi töötab õena – on saanud huvikaitset ja muud koolitust erialaspetsialistidelt, sealhulgas Gruusia noorte juristide ühingult. „Me oleme otsustanud muuta sisepagulaste hääled kuuldavaks ja tagada, et minutaolistele inimestele leitakse sobivad alternatiivsed eluruumid,“ rõhutab ta.

Õppimine on tüdruku parim sõber

16-aastane Maha, elab Abusir'i külas, mis asub mõnede Egiptuse kõige kuulsamate püramiidide lähedal. Kuigi on suvevaheaeg, käib see motiveeritud noor naine kolmel päeval nädalas koolis.

Abusir'i tütarlastesõbralik kool teenindab kohalikke tüdrukuid, kes on välja langenud tavapärasest algharidussüsteemist või elavad liiga kaugel teistest koolidest. See on osa Egiptuse juhtivast tütarlastehariduse algatusest, mille eesmärk on sugude erineva esindatuse vähendamine alghariduses. EL on ehitanud ja sisustanud 200 niisugust kooli osana programmi Children at Risk.

„Ma käisin varem tavakoolis, kuid pidin selle pooleli jätma,“ meenutab Maha. „Aga ma tahtsin ikkagi haridust. Ühel päeval sellest koolist möödudes rääkisin ma õpetajatega ja nad aitasid mul minu isa veenda ja end kirja panna.“

Veenmiskunst

Alates kooli avamisest 2004. aastal on personal osalenud kampaanias kohalike enda poole võitmiseks. „Alguses oli paljudel lapsevanematel kahtlusi finantsilistel ja sotsiaalsel põhjustel,“ selgitab Iman Saber, kooli ülevaataja. „Nüüd on kool nii populaarne, et meil on ootejärjekord.“

Ühe klassiruumiga kool, kus õpib 36 neidu, järgib uutset lähenemisviisi. „Siin ei ole meil traditsioonilises mõttes õpetajaid, vaid koolitajad, kes on õppinud õpilaskeskset õpetamist, et vastata tüdrukute erivajadustele,“ osutab Saber.

Ka vanuseerinevus võib probleemiks osutada. „Me ergutame tüdrukuid mõtlema üksteisest kui õdedest ja sõpradest ja et nende vanus ei loe, oluline on see, et nad on siia tulnud õppima,“ lisab ta.

Maha, üks vanemaid tüdrukuid klassis, lõpetab varsti kooli. „Unistan edasi ülikooli minemisest. Tahaksin saada õpetajaks, kuna mulle meeldib see, mida mu õpetajad siin teevad,“ ütleb ta entusiastlikult.

Õige meditsiin

Dr Elza Togonidze oli väga rahul, kui 2007. aasta detsembris avati väikeses Eniseli külas Kahheetias (Gruusia) uus esmatasandi tervishoiukeskus, et teenindada enam kui 4000 ümbritseva maapiirkonna elanikku.

„Meil on kogu vajalik varustus ja ruumid, et tegeleda oma patsientide esmatasandi arstiabi vajadustega – kõigega rasedusest diabeedini,“ märgib ta. „Kohalikud on väga rahul. Tõtt-öelda on kliiniku maine muutunud nii heaks, et isegi mõned terved tulevad meile konsultatsioonidele,“ naerab ta.

See on karjuvalt erinev eelmisest keskest, mille murenev hoone seisab ikka veel praeguse taga nagu valus meeldetuletus tervishoiu kehvast seisust paljudes riigi osades.

Parema tervishoiusüsteemi väljakirjutamine

„Antud pilootprojekti osana töötas tervishoiuministeerium välja täieliku generaalplaani tervishoiuasutuste ehitamiseks ja rehabiliteerimiseks, personali koolitamiseks ja ümberõpetamiseks ning kohaliku kogukonna teavitamiseks ja nende seas tervishoiu propageerimiseks,“ selgitab dr Giorgi Shavgulidze, Kvareli polikliiniku peaarst.

Pilootprojektiga rahastati 52 tervishoiuasutuse ehitust või renoveerimist, toetati 360 terviseedendusvabatahtliku väljaõpet ning 76 küla tervishoiukomitee loomist. Lisaks on piirkonnas külalissetendusi andnud rändteatritrupp, et propageerida tervishoiuennetuse tähtsust.

„Me ei piirdu ainult esmatasandi tervishoiuga. Toimub üleriigiline kampaania üle 100 tiptasemel haigla ehitamiseks, mitmed neist Kahheetiasse,“ sõnab Šavgulidze uhkelt.